

مابه‌التفاوت درآمد و هزینه خانوارهای شهری و روستایی کشور در سال ۱۳۹۷ به تفکیک دهک‌های درآمدی

و مقایسه روند آن با سال‌های گذشته

براساس نتایج طرح‌های آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی سال ۱۳۹۷ هر خانوار شهری در کل سال به طور متوسط ۴۳ میلیون و ۴۹۱ هزار تومان درآمد و ۳۹ میلیون و ۳۲۳ هزار تومان هزینه داشته که معادل متوسط ماهانه ۳ میلیون و ۶۲۴ هزار تومان درآمد و ۳ میلیون و ۲۷۷ هزار تومان هزینه می‌باشد. هر خانوار روستایی نیز در سال مزبور ۲۳ میلیون و ۳۱۱ هزار تومان درآمد و ۲۱ میلیون و ۴۴۷ هزار تومان هزینه داشته که معادل متوسط ماهانه یک میلیون و ۹۴۳ تومان درآمد و یک میلیون و ۷۸۷ هزار تومان هزینه بوده است.

مابه‌التفاوت درآمد و هزینه سالانه خانوارهای کشور در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد هر خانوار شهری به طور متوسط ۴ میلیون و ۱۶۸ هزار تومان و هر خانوار روستایی یک میلیون و ۸۶۴ هزار تومان بیشتر از هزینه سالانه‌اش درآمد داشته است که معادل متوسط ماهانه ۳۴۷ هزار و ۳۰۰ تومان و ۱۵۵ هزار و ۴۰۰ تومان به ترتیب برای هر خانوار شهری و روستایی بوده است.

لازم به ذکر است مابه‌التفاوت درآمد و هزینه خانوار لزوماً به معنی پس انداز خانوار نیست. بطور ساده پس انداز عبارت است از بخشی از درآمدهای افراد که خرج نشده است. اما در تحلیل‌های اقتصاد کلان مفهوم صحیح پس انداز را باید از جریان دایره وار درآمد و تولید ملی فهمید. با توجه به اینکه هر درآمدی که ایجاد می‌شود از طرف دیگر به معنی تولید کالا و خدمات است، لذا خودداری از مصرف و خرج نکردن تمام درآمد به معنی مصرف نشدن بخشی از کالا و خدمات تولید شده نیز بوده و در واقع در مفهوم اقتصاد کلان، همین بخش از تولید مصرف نشده است که بیانگر پس انداز می‌باشد. چنانچه به پس انداز از دید تشکیل سرمایه بنگریم، مناسب‌ترین مفهوم برای پس انداز است زیرا پس انداز و سرمایه‌گذاری در دنیای واقعی جدا از هم نیستند. به عبارت دیگر همان کالا و خدماتی که بر اثر خودداری افراد جامعه از خرج کردن همه درآمد یا بر اثر پس انداز به مصرف نرسیده است، می‌تواند تبدیل به سرمایه‌گذاری شود.

در طرح‌های آمارگیری هزینه و درآمد خانوار درآمد یک‌سال گذشته خانوار سوال شده و آن بخشی که برای سرمایه‌گذاری از خانوار خارج می‌شود پرسیده نشده و فقط در صورتی که در کوتاه مدت (دوره زمانی یک ساله مورد پرسش) دارای بازدهی مالی باشد در بخش درآمدها ثبت می‌شود. لذا نمی‌توان پس انداز خانوارها را (چه در کوتاه مدت و چه در بلند مدت) از طریق این آمارگیری محاسبه نمود.

روند مابه‌التفاوت درآمد و هزینه خانوارها در سال‌های اخیر از مثبت بودن این مابه‌التفاوت از چند سال گذشته حکایت دارد؛ به گونه‌ای که در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ نیز هر خانوار شهری به ترتیب ۳ میلیون و ۲۳۹ هزار تومان و ۳ میلیون و ۷۴۲ هزار تومان و هر خانوار روستایی به ترتیب یک میلیون و ۹۹۶ هزار تومان و ۲ میلیون و ۳۱۷ هزار تومان بیشتر از هزینه سالانه‌اش درآمد داشته است.

در واقع، از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ هر خانوار شهری به ترتیب ۱۰،۲ ، ۱۰،۲ و ۹،۶ درصد و هر خانوار روستایی به ترتیب ۱۱،۳ ، ۱۱،۵ و ۸ درصد از درآمدش نسبت به کل هزینه‌هایش بیشتر بوده است.

روند متوسط درآمد، هزینه و مابه‌التفاوت درآمد و هزینه‌ی خانوارهای کشور (هزار ریال)

شرح	نقطه جغرافیایی	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷
متوسط درآمد کل سالانه‌ی یک خانوار	شهری	۳۱۷,۲۱۰	۳۶۶,۹۴۷	۴۳۴,۹۰۵
	روستایی	۱۷۶,۸۶۶	۲۰۱,۸۴۲	۲۳۳,۱۱۴
متوسط هزینه کل یک خانوار	شهری	۲۸۴,۸۲۱	۳۲۹,۵۲۵	۳۹۳,۲۲۷
	روستایی	۱۵۶,۹۰۷	۱۷۸,۶۷۰	۲۱۴,۴۷۲
مابه‌التفاوت درآمد و هزینه سالانه یک خانوار	شهری	۳۲,۳۸۹	۳۷,۴۲۲	۴۱,۶۷۸
	روستایی	۱۹,۹۵۹	۲۳,۱۷۲	۱۸,۶۴۲
درصد مابه‌التفاوت به نسبت درآمد	شهری	۱۰,۲	۱۰,۲	۹,۶
	روستایی	۱۱,۳	۱۱,۵	۸,۰

همانطور که ذکر شد، در سال ۱۳۹۷ متوسط ماهانه مابه‌التفاوت درآمد نسبت هزینه برای هر خانوار شهری و روستایی به ترتیب معادل با ۳۴۷ هزار و ۳۰۰ تومان و ۱۵۵ هزار و ۴۰۰ تومان بوده است.

در سال ۱۳۹۷ مابه‌التفاوت درآمد ماهانه خانوارها نسبت به هزینه‌شان در دهک‌های مختلف درآمدی نشان می‌دهد این مابه‌التفاوت در خانوارهای واقع در ۳ دهک پایین درآمدی در نقاط شهری و ۵ دهک پایین درآمدی در نقاط روستایی منفی بوده است؛ به طوری که خانوارهای واقع در سه دهک پایین درآمدی در نقاط شهری به ترتیب با ۲۴۹ هزار تومان، ۱۳۷ هزار تومان و ۱۷ هزار و ۸۰۰ تومان و خانوارهای واقع در پنج دهک پایین درآمدی در نقاط روستایی به ترتیب با ۲۱۲ هزار تومان، ۲۲۷ هزار تومان، ۱۹۸ هزار تومان، ۱۰۲ هزار تومان و ۱۳ هزار و ۶۰۰ تومان کسری درآمد نسبت به هزینه مواجه بوده‌اند.

خانوارهای شهری واقع در دهک‌های درآمدی چهارم تا دهم به ترتیب ۵۵ هزار و ۶۰۰ تومان، ۱۷۲ هزار تومان، ۲۰۵ هزار تومان، ۳۲۰ هزار تومان، ۳۹۰ هزار تومان و ۸۰۷ هزار تومان و یک میلیون و ۹۲۹ هزار تومان بیشتر از هزینه سالانه‌شان درآمد داشته‌اند. خانوارهای روستایی واقع در دهک‌های درآمدی ششم تا دهم به ترتیب ۳۹ هزار و ۳۰۰ تومان، ۱۱۴ هزار تومان، ۳۱۱ هزار تومان، ۳۹۴ هزار تومان و یک میلیون و ۴۵۱ هزار تومان بیشتر از هزینه سالانه‌شان درآمد داشته‌اند.

گفتنی است در سال ۱۳۹۶ مابه‌التفاوت درآمد ماهانه خانوارهای شهری دو دهک اول و خانوارهای روستایی چهار دهک اول نسبت به هزینه‌شان منفی بوده که در سال ۱۳۹۷ این وضعیت به خانوارهای شهری سه دهک اول و خانوارهای روستایی پنج دهک اول گسترش یافته است.

مابه‌التفاوت متوسط درآمد و هزینه ماهانه خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های درآمدی - ۱۳۹۷ (هزار ریال)

خانوار شهری	خانوار روستایی	شرح
۳,۴۷۳	۱,۵۵۴	کل خانوارها
-۲,۴۹۱	-۲,۱۲۳	دهک اول
-۱,۳۷۱	-۲,۲۷۰	دهک دوم
-۱۷۸	-۱,۹۸۳	دهک سوم
۵۵۶	-۱,۰۲۴	دهک چهارم
۱,۷۱۹	-۱۳۶	دهک پنجم
۲,۰۴۹	۳۹۳	دهک ششم
۳,۲۰۳	۱,۱۳۹	دهک هفتم
۳,۸۹۷	۳,۱۰۶	دهک هشتم
۸,۰۶۷	۳,۹۳۸	دهک نهم
۱۹,۲۹۳	۱۴,۵۰۵	دهک دهم